

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Рожнової Ганни Павлівни

**“ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ
(ДРУГА ПОЛОВИНА ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)”**,

подану на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук

за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Сучасна журналістська освіта, як і будь-яка інша галузь освіти, переживає часи реформування. Нові реалії та виклики сьогодення спонукають фахівців освітньої галузі до пошуку нових ефективних форм навчання, розроблення та впровадження нових освітніх практико-орієнтованих програм на випередження часу, які дадуть змогу підготувати висококваліфікованого фахівця, знання і вміння якого матимуть запит у професійній сфері діяльності. З огляду на сказане, представлена на захист дисертація Рожнової Г. П. перебуває на часі, її актуальність обумовлена одразу кількома чинниками: по-перше, дисертантка осмислює педагогічні пошуки, систематизує та узагальнює напрацювання вищої школи другої половини ХХ – перших десятиліть ХХІ століття, що системно і цілісно презентує історико-педагогічний досвід освітньої журналістської галузі України; по-друге, в дисертації розглянуто характерні для сучасного етапу розвитку країни соціально-економічні процеси (демократизація, науково-технічний прогрес, інформаційний вибух тощо), що мають прямий вплив на формування політики стратегічного розвитку системи національної освіти України; по-третє, дисертація скерована на підвищення ефективності і якості професійної діяльності, раціонального використання економічних і соціальних ресурсів, які є дієвим інструментом в руках кваліфікованого журналіста.

Варто зазначити, що дисертантка сумлінно поставилася до обґрунтування актуальності теми в рукописі дисертації (17–19 с.) та в авторефераті (1–2 с.).

Дисертація виконана у межах комплексної теми науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка («Професійна підготовка фахівців в умовах ступеневої освіти», Державний реєстраційний № 0110U002274). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою вищого навчального закладу і погоджено Радою з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології НАПН України, про що вказано у вступній частині дисертації (19 с.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, є достатнім. Він підтверджений значною джерельною базою. Рожнова Г. П. опрацювала низку нормативно-правових, наукових, статистичних та архівних джерел (загалом 262 найменування).

Структура дисертації логічна і послідовна. У вступі чітко сформульовані мета і завдання дослідження та засоби їх досягнення, наукові методи й підходи. Дослідниця обґрунтовано доводить значущість дисертаційної роботи, використовуючи значний систематизований емпіричний матеріал (див. Додатки).

Наукова новизна роботи полягає в комплексному вивченні проблем професійної підготовки журналістів в Україні в умовах історичних та освітніх змін. Дисертантка наводить авторську періодизацію професійної підготовки журналістів в українських вишах (54–71 с.).

Дисертаційна робота справляє позитивне враження, оскільки основний зміст роботи, що складається з трьох розділів, вирізняється логічною послідовністю викладеного теоретичного й емпіричного матеріалу. Розбиття його на розділи, своєю чергою, дає можливість зосередитися на ключових аспектах – вітчизняному теоретичному і практичному досвіді професійної підготовки журналістів з огляду на історичні аспекти та перспективні реалії.

У першому розділі «Проблема професійної підготовки майбутніх журналістів у вищих навчальних закладах України в педагогічній теорії та

практиці» Рожнова Г. П. подає історіографію та джерельну базу дослідження, обґрунтовує методологічний інструментарій дослідження. Авторка характеризує основні періоди професійної підготовки журналістів у вищих навчальних закладах України упродовж становлення і розвитку журналістської освіти, спираючись на напрацювання І. Срібняка, С. Домбровської, Т. Вовк, В. Різуна (52–67 с.).

У другому розділі «Змістові та організаційні характеристики професійної підготовки майбутніх журналістів у вищих навчальних закладах України (друга половина ХХ – початок ХХІ століття» дослідниця виокремлює форми і методи професійної підготовки журналістів, наводить вимоги до їх професійної діяльності; обґрунтовує нові положення щодо змісту та функціонування системи журналістської освіти.

Заслуговує на увагу представлене Рожновою Г. П. обґрунтування вимог до професійної підготовки майбутніх журналістів, виокремлення традиційних форм та методів професійної підготовки майбутніх журналістів, які доповнюються нетрадиційними (спектаклі, ігри, екскурсії, віртуальні подорожі, літературні салони, брифінги, квести, форуми, прес-конференції, відео-лекції, відео-конференції, оксфордські дебати тощо) та активними методами навчання (ділові та рольові ігри, проектування, тренінг, кейс-метод тощо) (141 с.).

Третій розділ дисертації «Перспективні шляхи професійної підготовки майбутніх журналістів у вищих навчальних закладах» зосереджено на розгляді перспектив щодо використання в навчальному процесі історико-педагогічного досвіду та актуальних проблемах сучасного етапу професійної підготовки журналістських кадрів.

У своєму дослідженні Рожнова Г. П. оперує значною кількістю фактичного матеріалу, за допомогою якого вона вдало ілюструє, обґрунтовує й аргументує викладені наукові положення.

Глибоке опанування теоретичного матеріалу та опрацювання значного масиву емпіричних даних дали змогу дисертантці у Висновках логічно і послідовно підсумувати всі основні положення наукової праці.

Під час опрацювання результатів наукового дослідження Рожнова Г. П. виявила високий рівень наукової компетентності, ерудиції, продемонструвала власну точку зору. Аналізуючи напрацювання вітчизняних теоретиків, дисертантка виявила належну наукову та професійну етичність.

Під час формування джерельної бази дослідження дослідниця керувалася системним підходом. У дослідженні Рожнова Г. П. дотримувалась традиційної моделі класифікації джерельної бази як необхідної умову аналізу наукових джерел, об'єднала їх в межах історіографічного підходу в чотири основні групи: наукові джерела; дидактичні матеріали; нормативні документи; архівні джерела (43 с.).

Подані в дисертаційному дослідженні наукові напрацювання Рожнової Г. П. можуть бути використані під час опрацювання нових освітніх програм та навчальних планів підготовки фахівців за спеціальністю «Журналістика» на різних рівнях; у процесі викладання начальних дисциплін з професійної підготовки майбутніх журналістів у закладах вищої освіти України та в системі підвищення кваліфікації журналістських кадрів.

Подана на захист дисертація Рожнової Г. П. є вагомим напрацюванням сучасної науки, зокрема теорії та методики професійної освіти.

Водночас у дисертації містяться деякі дискусійні формулювання та міркування, що потребують роз'яснення:

1. У дисертації багато уваги приділено теоретичному осмисленню проблеми професійної підготовки журналістів у закладах вищої освіти України (с. 25–66), проте недостатньо висвітлено понятійно-категоріальний апарат, зокрема, коли йдеться про такі поняття, як: «журналіст», «майбутній журналіст», «професійна підготовка» тощо. Адже саме ці поняття є визначальними у поданому на здобуття наукового ступеня дослідженні.
2. На ст. 86–87 дисертаційного дослідження наведені діаграми статистичних звітів, щодо вимог за критеріями національної та класової приналежності майбутніх журналістів Львівського ордена

Леніна державного університету імені Івана Франка у період 1953–1954 рр. На думку опонента робота виграла б, якби були представлені діаграми й інших закладів вищої освіти України.

3. Дисертантка зосередила свою увагу на вивченні вітчизняного досвіду професійної підготовки журналістів. Зважаючи на глобалізаційні процеси сьогодення зокрема й у освітній галузі, цінність дослідження була б значно вагомішою, якби дослідниця більше уваги приділила вивченню також зарубіжного досвіду. Це дало б змогу авторці розширити перспективні шляхи професійної підготовки майбутніх журналістів у закладах вищої освіти України.
4. Вивчаючи вітчизняний досвід журналістської освіти, дослідниця переважним чином бере до уваги напрацювання восьми провідних навчальних закладів України (с. 113–118), залишаючи поза увагою напрацювання значної кількості вишів, у яких навчають журналістських професій. Чи не впливає це на об'єктивність результатів дослідження?
5. На с. 54 дисертації наведено періодизацію професійної підготовки майбутніх журналістів у ВНЗ України, проте, для кращого розуміння, слід було б описати також її специфіку та переваги.

Ці зауваження мають рекомендаційний характер і жодним чином не применшують наукове значення дослідження Рожної Г. П.

Зміст дисертації всебічно представлений у достатній кількості публікацій: 2 статті в іноземному виданні, одна з яких іноземною мовою; 6 статей у фаховій періодиці, 4 – у збірниках наукових праць та матеріалах конференцій. Текст написаний у відповідному науковому стилі з поодинокими технічними огріхами.

Автореферат дисертації відображає основні положення наукової роботи, повністю відповідає структурі дослідження. Представлені в авторефераті наукові положення та висновки вичерпно розкриті в тексті дисертації

На підставі викладеного можна вважати, що дисертація Рожнової Г. П. «Професійна підготовка майбутніх журналістів у вищих навчальних закладах України (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)» є завершеним, самостійним, високого теоретичного і практичного рівня дослідженням; містить нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання. Дисертація відповідає спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, профілю спеціалізованої вченої ради та вимогам п. 9, 11, 12, 13 “Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМУ № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015 та № 567 від 27.07.2016), які висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор, Рожнова Ганна Павлівна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри видавничої справи
Інституту журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка

Н. М. Вернигора

Підпис Н. М. Вернигори засвідчую:

*Закарчук О.В. зав. кафедрою
видавничої справи
та журналістики
14.05.2016*